

A black and white photograph of Arthur Conan Doyle, an elderly man with a mustache, wearing a dark suit and tie. He is standing in the center, with his arms around three children. To his left is a young boy in a suit, smiling. In front of him is a young girl with glasses, wearing a light-colored dress. To his right is another young boy in a suit, looking forward. They are standing in front of a building with decorative stained glass windows. A white rectangular box with text is overlaid on the lower half of the image.

Arthur Conan Doyle
KOLMIKKO

Luovaja

Kolmikko

Arthur Conan Doyle

KOLMIKKO

Muistumia

suom. Mikael Luova

Luovaja
Hamina 2021

Alkuteos:

Three of Them. A Reminiscence (1923)

© Mikael Luova

Luovaja 2021

ISBN 978-952-69486-5-2

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

SAATTEEKSI

Sir Arthur Conan Doyle ehti pitkän kirjailijanuransa aikana kirjoittaa monenlaista. Vaikka hänet muistetaan parhaiten Sherlock Holmes -mysteereistään, tieteistarinoistaan, historiallisista romaaneistaan ja kenties myös spiritualismia käsittelevistä kirjoituksistaan, hänen laajassa tuotannossaan on paljon muutakin mielenkiintoista. Hyvä esimerkki Doyleen laajasta repertoaarista on tämä pikku kirjanen. Sen lyhyissä kertomuksissa (”muistumissa”) esiintyvät hän itse ja hänen lapsensa vain kevyesti fiktion kaapuun verhottuina.

Arthur Conan Doyleen ensimmäinen avioliitto Louisa ”Touie” Hawkinsin kanssa oli päättynyt vaimon kuolemaan 1906. Heillä oli kaksi yhteistä lasta, mutta nämä eivät esiinny tämän kokoelman kertomuksissa. Sen sijaan teoksen nimikolmikron muodostavat Doyleen jälkikasvu hänen toisesta avioliitostaan Jean Leckien kanssa. Tarinoiden Poju on parin esikoinen Denis (1909–1955), Hymykuoppa puolestaan on tuleva kirjailija Adrian (1910–1970), ja Pikkuinen on perheen kuopus, Lena Jean (1912–1997), josta myöhemmin tuli isänsä tekijänoikeuksien vaa-
lija.

Kolmikko on monella tapaa samaa lajityyppiä kuin myöhempinäkin aikoina kovin suositut lehtien ”lasten suusta”-palstat. Harva asia tuntuu huvittavan aikuista enemmän kuin lasten pohdinnat asioista, joihin heidän tiedollinen tai kielellinen kyvykkyytensä ei aina ihan riitä. Joskus lasten suusta kuullaan totuus, jota eivät aikuisten maailman tavat ja käytänteet sido, joskus kuullaan muuten vain erikoisia – mutta yhtä lailla osuvia – uusia näkökulmia aikuisten arkipäiväisyyksiin ja totunnaisuuksiin. Toisaalta lapsi antaa aikuisen kokea tutut asiat uudestaan, toisaalta aikuinen saattaa kokea oivalluksia, kun osoittautuu, että hänen arkipäiväistynyt tapansa suhtautua asioihin ei olekaan ainoa mahdollinen. Tämän huomasi myös Conan Doyle, pikkulasten iäkäs isä. Hänhän oli jo viidenkymmenen, kun näiden kertomusten lapset syntyivät, joten hänen suhtautumistavassaan lasten puheisiin ja aatoksiin on jotain sellaista, minkä yleensä liitämme isovanhempiin. Ehkä se on myhäilevää ymmärrystä, ehkä ikuisen pohdiskelijan riemua saada vaihtaa ajatuksia turmeltumattomien mielten kanssa.

Kolmikko jakautuu kolmenlaisiin pikku kertomuksiin. Ensinnä ovat ne dialogit, jotka puhtaaimmin vain nautiskelevat lasten puheiden ja ajatuksenjuoksun äärellä. ”Lapsista, käärmeistä ja seebuista”, ”Pohdiskeluja” ja ”Tuhmuudesta ja sammakoista ja historiallisista kuvista” ovat kaikki nimenomaan dia-

logeja, vuoropuheluja joissa Isukin hahmo (eli Doyle) keskustelee kolmen lapsensa kanssa erinäisistä heitä kiinnostavista asioista. Aiheet vaihtelevat eläimistä historiaan ja siihen, pelaako Jeesus taivaassa krikettiä. Lasten aivoitusten lisäksi osansa saavat myös vanhemman havainnot uudesta sukupolvesta: Isukki mietiskelee esimerkiksi lasten kehitystä ja uskonnollista kasvatusta sekä kirjoitusajankohtana käynnissä ollutta maailmansotaa.

Toinen *Kolmikon* kertomustyyppi on teksteissä ”Kriketistä” ja ”Kielletty aihe” esiintyvä esitelmöivä tyyli. Niissä Doyle pääsee jakamaan tietouttaan lempiurheilulajeistaan, kriketistä ja nyrkkeilystä. Ne ovat enemmänkin vuoropuhelun muotoon puettuja historiallisia katsauksia, mutta silti Doyle on onnistunut sisällyttämään niihin sitä samaa lapsen tapaa hahmottaa asiat, jota on sarjan muissakin osissa. Teksteissä lukijan eteen kannetaan hurja määrä menneiden aikojen atleettien nimiä. Henkilöitä nimien takana onkin avattu hieman selitysosiossa kirjan lopussa.

Kolmas Doylen hyödyntämä laji on eräänlainen leikkinarratiivi. ”Parkkinahkaheimo” ja ”Billy Bones” kuvaavat Isukin lapsille järjestämiä intiaani- ja merirosvoileikkejä. Niissä kerronta liikkuu koko ajan eläytyvän lapsen näkökulman ja toisaalta leikkiä ylläpitävän ja johtavan aikuisen katseen välillä. Tekstit voikin lukea ohjeina leikin järjestämistä varten – ”Billy Bonesissa” kertoja puhutteleeekin suoraan

”kaikkia isejä” ja haastaa nämä tekemään omia versioitaan leikistä – tai jopa eräänlaisina metatason seikkailukertomuksina.

Nykylukija huomaa Doylen jutelmissa monia ristiriitaisuuksia oman aikansa maailman kanssa. Vaikka Doylen Isukki onkin leikkeihin heittäytyvä ja lapsia ymmärtävä hahmoa, hän on myös perheen auktoriteetti. (Lisäksi on muistettava, että kaikki kerrotaan Isukin kautta, vaikkei hän varsinainen kertoja olekaan, joten näkökulma saattaa hyvinkin kaunistella hänen rooliaan ja kykyjään kasvattajana.) Lasten äidin, Rouvan, tehtävä on lähinnä kauhistella vierestä arveluttavia teologisia keskusteluja tai raisuja leikkejä. Näennäisesti Isukki ottaa Rouvan huolet huomioon ja lupaa olla puhumatta lapsille enää raaistavia nyrkkeilyjuttujaan, mutta heti kun vaimon huomio kääntyy, on Isukki rikkomassa lupauksensa. 2000-luvun lukija silmään pistävät myös stereotyyppiset näkemykset intiaaneista tai se, miten lapset polttelevat leikissä Isukin piippua (eli intiaanien rauhanpiippua). Nämä kuitenkin on ymmärrettävä kirjoitusajan kulttuuria ja yleistä ajattelutapaa vasten, aivan samalla tavalla kuin paikoin pilkahteleva Saksan-vastaisuuskin jota selittää yhä jatkuva ensimmäinen maailmansota.

Neljä ensimmäistä ”Three of Them” -otsikoitua tekstiä ilmestyivät The Strand Magazinessa huhtikuussa 1918. Ne ilmestyivät samana vuonna myös

Doylen *Danger! and Other Stories* -novellikokoelmassa. Joulukuussa sarja täydentyi vielä yhdellä tekstillä, ja kaikki viisi julkaistiin Yhdysvalloissa yhteisniteenä *Three of Them*. Kokoelma ilmestyi Iso-Britanniassa vasta 1923, ja silloin aiempien tekstien jatkoksi oli lisätty kaksi viimeistä kertomusta. Ne oli julkaistu Strandissa joulukuun 1922 ja elokuun 1923 numeroissa. Sarjaa ei ole tiettävästi aiemmin julkaistu suomeksi.

Mikael Luova

Aiemmin suomentamaton Conan Doyle -teos!

Sir Arthur Conan Doyle (1859–1930) ehti pitkän kirjailijanuransa aikana kirjoittaa monenlaista. Vaikka hänet muistetaan parhaiten Sherlock Holmes -tarinoistaan, hänen laajassa tuotannossaan on paljon muutaakin. Tämän kokoelman kertomukset ilmestyivät alun perin vuosina 1918–23. Niissä Doyle kuvaa lapsiaan katselemassa maailmaa näkökulmista, jotka aikuiselle saattavat olla vieraita mutta jotka huvittavuudessaankin ovat oivaltavia.

Kolmikko tarjoaa välähdyksiä sadan vuoden takaiseen Iso-Britanniaan. Aika oli toinen, mutta lapset olivat lapsia silloinkin. He tutkivat maailmaa, luovat mielikuvituksessaan leikkejä ja ovat kiinnostuneita mitä erilaisimmista asioista. Välillä ääneen pääsee myös lasten Isukki, joka osaa paitsi suunnitella hienoja leikkejä myös luennoi mielellään vaikkapa kriketistä tai nyrkkeilyn historiasta.

Kolmikko ilmestyy nyt ensimmäisen kerran suomeksi.

YKL 84.2

ISBN 978-952-69486-5-2

9 789526 948652